

ȘTEFAN JÄGER

Un artist teluric

Determinat de contactul ocazional cu creații ale pictorului bănățean, de afecțiune și curiozitate pentru arta plastică în general, dar și de incomensurabila ignoranță omenească, am început să studiez și să gust din coaja creației jägeriene. Trebuie să recunosc că am fost surprins, sedus și apoi stopat pentru moment de vastitatea, diversitatea și tehnicile folosite de artist în opera sa, ce constituie oglinda impetuoasei sale personalități.

Ștefan Jäger este reprezentantul picturii șvabești din pusta Banatului primei jumătăți de secol pe care îl încheiem. Este un vest-bănățean, un teluric care a țâșnit din pământul acesta mănios, s-a năpustit năpraznic cu penelul, cu creionul sau cu carbunele asupra pânzei sau a hârtiei, și-a "spionat" și urmărit conaționalii, i-a surprins, i-a immortalizat și, postum, i-a trezit și i-a somat prin opera sa; și-a luat apoi rămas bun de la ei, sperând să-i întâlnească la Apocalipsă. Le-a lăsat moștenire - în schimbul ignoranței lor antume - o mulțime de pânze în care să se recunoască și pe care să le admire contemporanii săi și urmașii acestora de-a lungul generațiilor. A plecat lăsând pe specialiști și pe admiratorii săi, să-i dedice mii de pagini, inspirați de creațiile sale.

Personalitatea unui artist rezidă în opera sa, în corelație cu biografia sa. Anno domini 1877, anul memorabil al războiului de independență a României marchează ivirea pe lume a micului șvab Stefy, ca fiu al bărbierului-felcer Franz Jäger și al Magdalenei, născută Schuller. Evenimentul a fost consemnat în comuna Cenei la 28 florar. Copilăria și-o petrece în mediul rural, în localitatea natală. Absolvă școala primară din Biled la vârsta de 12 ani, apoi urmează gimnaziul particular Franz Wiesner din Timișoara. În perioada 1893-1895 este licean la Szeged; în acest timp își descoperă talentul la desen. În anul absolvirii se înscrie la Academia de belle-arte din Budapesta unde are ca maestri pe profesorii Ende Ballo și Szekely Bertalan. Cu un an înainte de încheierea secolului, devine absolvent și efectuează o călătorie de studii în Austria, Germania și Italia. Se întoarce la Cenei în 1901, tatăl fiind grav bolnav. Un an mai târziu, urmare a pierderii tatălui se duce la Budapesta unde pictează peisaje, naturi moarte și figuri de sfinți. Anul 1906 prezintă o semnificație deosebită în biografia sa prin faptul că locuitorii comunei Cărpiniș îi lansează comanda pentru lucrarea **Venirea Șvabilor în Banat** (Die Einwanderung Der Schwaben ins Banat). Pentru documentare întreprinde călătorii în Germania, la Stuttgart, Nürnberg în vederea studierii costumelor de epocă. Timp de patru ani (1906-1910) lucrează la opera sa capitală care îi fusese comandată: tripticul de dimensiuni impunătoare (1,450 m x 5,100 m) ulei pe pânză expus pentru prima dată publicului la Cărpiniș în 1910.

În același an, artistul se stabilește la Jimbolia.

Marea conflagrație mondială din perioada 1914-1918 îl mobilizează pe front ca soldat. Artistul surprinde în schițele sale aspecte din timpul bătăliilor. O parte din aceste schițe se află într-o colecție particulară la Comloșul Mic, iar altele au ajuns în Germania. După încheierea războiului, pictorul se reîntoarce în Jimbolia și se dedică cu toată energia și inteligența sa, artei penelului. Pierderea mamei (1927) îl afectează profund pe artistul semicentenar ajuns la deplină maturitate.

În timpul vieții, maestrul penelului din Câmpia bănățeană s-a confruntat de puține ori cu publicul, în comparație cu majoritatea artiștilor din cea de a doua jumătate a secolului XX. Ștefan Jäger se prezintă la prima sa expoziție cu tablouri, în 1930 la Becicherecu Mare în Jugoslavia. Șase ani mai târziu, lucrările sale sunt expuse în localul Casei de cultură jimboliene cu ocazia unei expoziții de grup a artiștilor șvabi din Banat. Printre expoziții au fost pictorii Franz Ferch, Rudolf Ferch, Emil Lenhard și sculptorul Sebastian Rotschingk.

Un eveniment biografic semnificativ s-a petrecut în 1957 când pictorul a executat la comanda Teatrului German din Timișoara lucrarea **Zi de Recoltă** care a fost oferită șefului statului Gh. Gheorghiu Dej. Pentru meritele sale în domeniul artei, cu ocazia aniversării a 80 de ani i s-a conferit Ordinul Muncii clasa a II-a. Etapa vieții sale terestre s-a încheiat la 16 martie 1962 înhumarea s-a făcut la cimitirul din Jimbolia. El a rămas nemuritor prin spiritul și opera sa. Creatorii de valori spirituale rămân încrustați în memoria posterității. A fost un om modest, sărac, dar conștient de valoarea sa și a operei sale, dar și de ignoranța contemporanilor săi, un mizantrop, mândru de sine, un tip auster și sobru.

În 1967 Cronos a măsurat nouă decenii de la nașterea artistului, prilej de rememorare prin organizarea unei expoziții comemorative de către Muzeul Banatului la Timișoara. Din inițiativa profesorilor Hans Schulz și Hans Karl Gross, în fostul atelier al pictorului din strada Koch Ferdinand este inaugurată, după doi ani, Casa memorială Ștefan Jäger, unde sunt expuse un bust în lemn al artistului - creație a sculptorului Peter Berberich, tablouri, schițe, tripticul Venirea Șvabilor în Banat și obiecte de uz profesional. Cu ocazia centenarului nașterii pictorului (1977) din inițiativa prof. Hans Schulz, la Liceul industrial din localitate s-a amenajat o expoziție retrospectivă Ștefan Jäger la care au fost expuse 59 lucrări și a avut loc un simpozion de comunicări științifice la care și-au adus contribuția prof. Maria Forray, prof. Hans Schulz, Nicolaus Berwanger ș.a.

În perioada 1991-92 Asociația șvabilor bănățeni (Landsmannschaft der Banater Schwaben) a organizat o expoziție

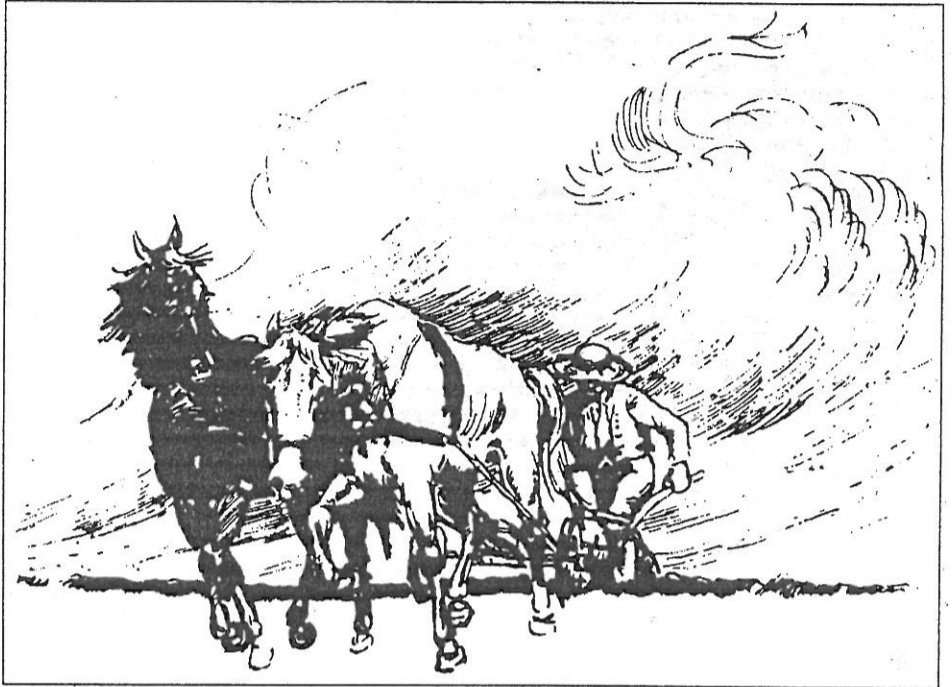
intinerantă care a cuprins aproape 200 lucrări precum și renumitul triptic în orașele Ingolstadt, Fürth, Mainz, Stuttgart, Frankenthal, Ulm și München.

Creațiile plastice ale pictorului sunt răspândite în numeroase colecții particulare din România, Germania, SUA sau depozitate în Muzeul Banatului din Timișoara, iar după informațiile prof. Gheorghe Avram, și într-un muzeu german din orașul Hamburg, situat într-un land din vecinătatea Franței.

Picturile artistului bănățean, par, la prima vedere, clasice, ușor accesibile, dar

tablourile sale redau naturi moarte, peisaje, flori, portrete, compoziții. El este un bun portretist, portretele sale sunt expresive (Selbstbildnis - autoportret, Bäuerin - țărâncă, Bildnis Apotheker Holz - portretul farmacistului Holz, Kinderbildnis - portret de copil).

Pictorul este un teluric; pământul apare în creațiile sale ca suport al vieții, al habitatului (Die einwanderrung der Schwaben ins Banat - Venirea șvabilor în Banat, Rossmuhle - Moara cu cai, Dorfann - La marginea satului) ca obiect al muncii (Beim ackern - La arat - schiță din tripticul

printr-un studiu mai atent și aprofundat își dezvăluie treptat tainele. Pictorul Ștefan Jäger nu poate fi inclus într-o școală sau vreun curent de pictură. El este un artist documentarist; lucrările sale îi surprind pe contemporanii artistului în diverse ipostaze ale vieții: la botez, la joacă, la muncă, în casă, în curte, în grădină, pe câmp pe stradă, la biserică, în sărbătoare, la distracție etc. "Viața toată, de la leagăn/ pân' la mormânt penelul tău/ a zugrăvit-o: porți și trepte, / prîspă prinsă în verdeată, / șoproane, casa țuguată, / la joacă și la carte ceata de copii. / Și rosmarin și flori de soc / și serbarea nunții și parastas, / obiceiurile străbune, totul sfânt / străvechea casă de coloni, / așa cum n-o mai găsești în nici un loc / cu bătrânul dud și tei de-argint" (Peter Barth).

Jäger este un bun portretist, personajele sale sunt vioaie, vesele, sau triste, senine, degajate, ori precaute, sobre sau îngândurate. Pictorul este și un naționalist; personajele sale sunt în exclusivitate șvabi bănățeni, bărbați ori femei de cele mai multe ori în costum național, de lucru ori în sărbătoare. Artistul surprinde cronologic viața în diversele sale perioade: copilăria, adolescența, maturitatea, bătrânețea. Jäger este un artist complex; schițele, guașele,

prima brazdă, dar și ca mijloc de producție care posedă proprietatea de fertilitate (Im Schnitt - La seceriș). Această schiță (La arat) exprimă forța, ambiția și puterea omului, conjugate cu a celor doi cai pentru a străpunge pământul pentru a-l îmblânzi și a-l folosi în interesul său existențial, o luptă acerbă a omului în complicitate cu animalul pentru a supune pământul.

Pentru a omagia artistul și opera sa creată pentru nevoile spirituale ale omului de ieri, de azi și de mâine, personalitățile de cultură, intelectualii au misia nobilă de valorificare și conservare a creațiilor artistice în timp. Ștefan Jäger este în primul rând al nostru, al jimboliienilor, al bănățenilor și noi avem datoria să-l ocrotim, să-l păstrăm și să-l mediatizăm. La 4 aprilie 1994, în prezența doamnei Barbara Stamm, ministru al culturii în landul Bavaria, s-a pus piatra de temelie la Muzeul Ștefan Jäger din orașul nostru care cuprinde pe lângă atelierul pictorului și o clădire nouă cu mai multe săli în care vor fi colecționate și conservate pe lângă creațiile și obiectele artistului și diverse exponate, documente de valoare din domeniul istoriei, etnografiei, științelor naturale din această zonă a Banatului.

Ioan S. MARC

ÎNCRENGĂTURI

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

ORIZONTAL: 1. Modul lunar (adj.). 2. Agățat (la fotbal) - Nu. 3. Sincerități. 4. Începe o broderie! - Adie! - Mare târg românesc (siglă). 5. Hormon produs de glandele suprarenale. 6. Se dă în schimbul unor servicii făcute - Negație - Ere! 7. Are

gură mare de foc - Notă muzicală. 8. Au o înțelegere. 9. Încă o dată - Au o muncă grea. 10. Plantă aromată folosită ca infuzie.

VERTICAL: 1. Crud, violent (pl.). 2. A da ceva - Se aude pe baltă. 3. Căruia trebuie să i se acorde întâietate (pl.). 4. Începe toastul! - Act care nu are valoare (2 cuv.). 5. Marea doamnă în știința românească - Glorie, măreție (fig.). 6. Teren viran la marginea unei localități - Ramură sportivă. 7. Întreprinderea Textilă Titu (siglă) - Învățătură, cultură (fig. pl.). 8. Cai dobrogeni - Emil Stan. 9. A nu se pronunța - Marcă de mașină. 10. Haină țărănească (pl.) - Alifie (pop.).

Soluția careului din numărul trecut:

ORIZONTAL: 1. TELEFONIST. 2. EMAILURI - R. 3. MOINAT - ADO. 4. ETC - M - I - OS. 5. II - CUP - VIN. 6. NODUROS - NI. 7. INTRADOSIT. 8. CA - E - AM - TU. 9. ITINERAR - R. 10. EI - TRITONI.

Fănuț DUMITRU

CONCURS DE PERSPICACITATE CU PREMII

Pentru prima dată, nici după sfertul academic, câștigătoarea nu s-a prezentat să-și ridice premiul. După trierea răspunsurilor bune - cele cu viteza de 5 m/sec. - tragerea la sorți a efectuat-o copilul Geambazu Răzvan. Tot pentru prima dată, câștigătorul premiului de 10.000 lei nu este un jimbolian. E vorba de Ardelean Adrian din Comloșu Mare nr. 703. Felicitări! Ne întâlnim marți, orele 18, la sediul redacției pentru ridicarea premiului. Dacă nu puteți face deplasarea vă sugerăm ca până atunci să ne sunați la 250760 pentru a conveni asupra modului de expediere a premiului.

Stimate cititor, pentru a deveni câștigător e suficient a nu te lăsa păcălit de următoarea "enigmă":

Respectivul obiect, aruncat în sus, se vede roșu. La cădere însă, se aude "miau"! Identificați obiectul și fenomenul acustic. (P.E.).

Indicație: Este recomandabil ca problema să fie rezolvată în ziua de... LUNI.

Mult succes!

Ag.

Vă rugăm să completați, să decupați și să expediați pe adresa redacției:

Talon concurs nr. 60

Răspunsul

Numele

Adresa